

Koulujen kerhotoiminta (OPH projekti)

Toimintakertomus
2023–2024

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tavoitteet	3
	2.1 Miten tavoitteet on saavutettu?	4
3	Fokusalue	5
4	Yhteistyö	6
	4.1 Tukea kouluille.....	6
5	Projektin toteutus	7
6	Tilastot	8
	6.1 Valtion erityisavustus	8
	6.2 Kansallista tilastotietoa	9
7	Tyytyväisyyskysely	9
8	Tuulevaisuuden haasteita	10

1 Johdanto

Koulujen kerhotoimintaa (OPH projekti) on kehitetty aktiivisesti vuodesta 2008 alkaen. Opetushallitus johtaa ja koordinoi kehittämistoimintaa kansallisesti. Tavoitteena on kerhotoiminnan laadun parantaminen sekä toiminnan laajentaminen, monipuolistaminen ja vakiinnuttaminen kunnissa.

Koulujen kerhotoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain 47 §:n mukaista toimintaa, joka määritellään opetussuunnitelman perusteissa. Koulu päättää tavoitteellisesta toiminnasta vuosittaisessa työsuunnitelmassaan. Kerhotoiminnan tulee olla opetussuunnitelman mukaista.

Koulujen kerhotoiminta on suunnattu peruskoulun oppilaille, ja se on maksutonta, vapaaehtoista, monipuolista ja luonnollinen osa koulun toimintaa. Toimintaa järjestetään pääsääntöisesti vuosiluokille 3–9.

Kerhotoimintaa järjestetään pääsääntöisesti koulupäivän jälkeen, mutta myös aamuisin järjestettäviä kerhoja suunnitellaan. Yksi kerhotunti kestää 60 minuuttia. Kerhoja voidaan järjestää koko lukuvuoden ajan tai lyhyempinä ajanjaksoina. Ryhmäkokoo voi vaihdella. Ryhmäkokoon vaikuttavat oppilaiden ikä, kerhon sisältö ja tavoitteet sekä ohjaajan taidot.

Porvoon kaupungin perusopetus koordinoi paikallista toimintaa ja hakee vuosittain erityisavustusta Opetushallitukselta. Koulut ovat vastuussa kerhotoiminnasta. Kunnan tehtävä on huolehtia resurssien riittävydestä, niiden jakautumisen oikeudenmukaisuudesta ja toiminnan tavoitteiden asettamisesta.

2 Tavoitteet

Koulujen kerhotoiminnan kehittämisen tavoitteena on voida tarjota monipuolista, lasten ja nuorten kasvua tukevaa vapaa-ajan toimintaa, joka vakiintuu osaksi lasten ja nuorten ilta-päivää. Toimintaa on kehitettävä tavoitteellisesti ja lasten mielipiteitä on kuultava.

Toimintaa kehitetään siten, että mukaan saadaan myös sellaiset lapset ja nuoret, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua säännöllisiin harrastuksiin esimerkiksi kotoa saatavan tuen puutteellisuuden vuoksi. Tavoitteena on, että kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus osallistua peruskoulun aikana vähintään yhden kerhon toimintaan.

Kerhotoimintaa kehitetään myös kodin ja koulun välisen yhteistyön syventämiseksi. On toivottavaa, että koulut hyödyntäisivät kerhotoiminnan järjestämisessä kolmannen sektorin, muiden sidosryhmien ja eri hallintoalojen osaamista.

Kerhotoiminnan tulee perustua niihin tavoitteisiin, jotka on asetettu koulun toiminnalle seuraavilla osa-alueilla:

- pedagogiikka
- opetus
- ohjaus

Koulun kerhotoiminnan tehtävä on tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä monipuolisesti sekä saada oppilaat osallistumaan vapaa-ajan toimintaan aktiivisesti. Toiminta antaa oppilaille mahdollisuuden

- tutustua erilaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin
- tuntea iloa ja saada onnistumisen kokemuksia
- soveltaa koulussa oppimaansa
- osallistua luovaan toimintaan
- toimia vuorovaikutuksessa toisten kanssa monin eri tavoin

2.1 Miten tavoitteet on saavutettu?

Toiminta on vakiintunutta toimintaa kouluissa. Monissa kouluissa on suuri kiinnostus järjestää erilaisia kerhoja. Monet koulut toivovat lisää kerhoja, vaikka joskus on vaikea löytää kerhonojaajia.

Tällä hetkellä

- kerhoja kaikissa kouluissa.
- koulut voivat tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Muita yhteistyökumppaneita ovat mm. taidekoulu, musiikkiopisto, nuorisotyöntekijät, erityispalveluiden nuorisotyöntekijät, koulunkäynninohjaajat ja vanhemmat.
- yhteistyö koskee ohjaamista, toimitiloja, tiedotusta, välineitä, materiaaleja ja sisältöä.
- kerhoja lapsille, jotka liikkuvat liian vähän tai joilla on erityistarpeita. Monikulttuurisia kerhoja.
- oppilashuolto osallistuu kerhotoimintaan, ja suunnitteilla on kerhoja lapsille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä.
- oppilaskunta osallistuu kerhotoimintaan.
- koulut tekevät yhteistyötä keskenään.
- kerhoja järjestetään joskus myös aamuisin.
- lasten vaikutusmahdollisuudet huomioidaan.
- palaute lapsilta kysytään.

- koulujen kerhotoiminnasta laaditaan suunnitelma ja toimintakertomus.
- laatutyön työryhmä kokoontuu muutaman kerran vuodessa.

- kasvu ja oppimisen jaosto on hyväksynyt kerhojen periaatteita käsittelevän ohjausasiakirjan.
- suunnittelussa yritetään huomioida perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta.

Koulut tiedottavat kerhotoiminnastaan, jota he tarjoavat.

Opetushallituksen asettamat kriteerit koulujen kerhoavustukselle huomioidaan.

3 Fokusalue

Kerhotoiminta

- painottuu lasten ja nuorten opiskelumotivaation ja hyvinvoinnin tukemiseen.
- kohdennetaan alueille, joissa vähän harrastetarjontaa lapsille ja nuorille.
- kohdennetaan koulussa opitun soveltamiseen.
- auttaa tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen.
- antaa mahdollisuuksia luovaan toimintaan.

Toimintaa järjestetään pääsääntöisesti vuosiluokille 3–9.

Toimintaa on suotavaa kehittää yhteistyössä oppilashuollon kanssa siten, että toimintaan saadaan mukaan myös sellaiset lapset ja nuoret, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua säännöllisiin harrastuksiin esimerkiksi kotoa saatavan tuen puutteellisuuden vuoksi. Suunnitteilla on räätälöityjä ratkaisuja, joissa lasten tarpeet ovat keskiössä.

Esimerkki kerhosisältöihin Porvoossa

- räätälöityjä kerhoja, esim. pienet ryhmät, yhteistyö oppilashuollon kanssa.
- lukuvuoden teemat ja painepistealue
- kielisuihkukerhoja
- musiikki
- liikunta
- arjen taidot jne.

4 Yhteistyö

Sydkustens landskapsförbundin kehitysjohtaja Monica Martens-Seppelin on ruotsinkielisen iltapäivätoiminnan kehitysverkoston ja koulujen kerhoasioiden yhteyshenkilö. Aluekohtaisissa ja paikallisissa tapaamisissa ja koulutuksissa keskustellaan toimintaan liittyvistä ajankohtaisista asioista ja kehitetään toimintaa.

Kerhotoiminnalla vahvistetaan kodin ja koulun kasvatuksellista yhteistyötä. Monipuolinen ja avoin yhteistyö kodin kanssa on tärkeää. Myös yhteistyötä vanhempainyhdistysten kanssa suositellaan. Kouluja kannustetaan hyödyntämään valmiita rakenteita, toimivia yhteistyöverkostoja ja työtapoja sekä kehittämään uusia yhteistyömuotoja. Edellytyksenä on ohjaajien, sopivien tilojen ja lasten löytäminen kerhoihin.

4.1 Tukea kouluille

Kasvu ja oppimisen jaosto on hyväksynyt ohjausdokumentin ”Koulujen kerhotoiminta. Toiminnan periaatteet”.

Perusopetus on laatinut kartoituksia koulujen kerhojen lapsille. Tulokset on annettu tiedoksi koulujen rehtoreille. Osallistutaan myös mahd. kansallisiin kartoituksiin.

Maaliskuussa 2020 tehtiin koulujen kerhotoimintaa käsittelevän tyytyväisyyskyselyn (tulokset luvussa 7).

Kouluilla on käytettävissään kerhotarjotin. Kerhotarjottimesta Teamsissa löytyy järjestäjiä, jotka voivat mahdollisesti pitää kerhoja tai antaa ohjausta ja tukea kerhojen suunnittelussa.

Koostetta erilaisista kerhotoiminnan järjestämisen malleista on suunniteltu. Tavoitteena on, että koostetta voitaisiin hyödyntää koulujen työvälineenä toiminnan järjestämisessä.

Toiminnalle on suunniteltu Teams ryhmä.

Täydenniskoulutusta iltapäivätoiminnan ohjaajille on lukuvuodelle suunniteltu.

Osa aiheista on myös suunnattu koulujen kerho-ohjaajille, mutta on käynyt ilmi, ettei tarve ole ollut suurta, koska moni ohjaaja pitää kerhoa aiheessa, johon on itse erikoistunut. On myös haasteellista löytää sopivia koulutusajankohtia kaikille kohderyhmille.

Käsiteltäviä aiheita:

- ❖ Ohjaajien perehdyttäminen ja suunnittelu, elokuu 2023, 4 eri tilaisuuksia.
- ❖ Tartu verkkoon! koulutus, ESLU:n järjestämä.
- ❖ Nina Uusitalo, kaveri- ja tunnetaidot, 29.9.2023.
- ❖ Toiminnan suunnittelu ja laatuksiteerit toiminnan palveluntuottajien, vastuuhjaajien ja koulujen rehtoreiden kanssa.
- ❖ Hannele Tenhovuori (Holmin museo) 30.11.2023. Monilukutaito, historia ja liikunta mm.
- ❖ Vastuuhjaajien kokous 16.2.2024, rektor för pedagogisk kvalitet Jessica Gillberg, koulujen suunnitelmat, linjaukset, yhteisöllinen hyvinvointi.
- ❖ Valoa näkyvässä, Tarja Seppälä, 21.3., haasteellisia vuorovaikutustilanteita.
- ❖ Tyytyväisyyskyselyn läpikäynti sekä haasteiden työstäminen.
- ❖ Vastuuhjaajien kokous, suunnittelu ja ajankohtaiset asiat, 17.5.2024.
- ❖ Ohjaajat ovat saaneet tietoonsa muita Teams-koulutuksia, joihin he voivat osallistua, esimerkiksi CLL:n ja Sydkustens landskapsförbundin sekä Educa-messut Helsingissä.

Muita yhteistyötahoja ovat mm. perusopetuksen projektityöntekijät, koulujen henkilöstö, kolmas sektori, kulttuuri-, ja vapaa-aikapalvelut, koulunkäynninohjaajat, erityisnuorisohjaajat, Porvoon taidekoulu, musiikkiopisto, kaupunginkirjasto, 4H, ja muut yhdistykset. Yhteistyö on koskenut opetusta, kerhojen sisältöä, toimitiloja, tiedotusta, materiaaleja ja välineitä.

Koulut tiedottavat erikseen kerhotoiminnastaan.

5 Projektin toteutus

Porvoon kaupungin perusopetus koordinoi toimintaa ja hakee Opetushallitukselta vuosittain erityisavustusta koulujen kerhotoiminnan kehittämiseen. Opetushallitukseen lähetetään selvitys tuen käytöstä.

Kouluille ja Kasvu ja oppimisen jaostolle annetaan säännöllisesti tietoja ja selvitys koulujen kerhotoiminnasta.

Kunta asettaa toiminnalle tavoitteita ja huolehtii siitä, että resurssit jakautuvat oikeudenmukaisesti.

Koulut ovat laatineet toimintasuunnitelman suunnittelemlleen ja järjestämilleen kerhoille. Lukuvuoden lopussa koulut laativat lukuvuosikertomuksen, johon kerhotoiminta sisällytetään. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori on tukenut kouluja toiminnan järjestämisessä.

Tavoitteena on lasten osallisuuden edistäminen. Ohjaajat ottavat lapset mukaan suunniteluun ja arvioivat toimintaa kerhoihin osallistuneilta kerätyn palautteen perusteella.

Perusopetus- ja lukiokoulutusjohtaja hyväksyy koulujen kerhotoimintaa koskevan toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen.

6 Tilastot

Lukuvuosi 2022–2023 (päättös 2022). Kerhoista, arvioitu noin 30 oli suomenkielisiä, 26 ruotsinkielisiä. Arvioitu 304h suomenkielisiä kerhoja ja 92h ruotsinkielisiä kerhoja.

Kerho-ohjaajina toimivat useimmiten opettajat, muita kerho-ohjaajina toimivia ovat mm. koulunkäynninohjaajat, opiskelijat, liikunnanohjaajat, huoltajat sekä taidealan ohjaajat.

6.1 Valtion erityisavustus

Lukuvuodelle 2022–2023 (päättös 2022) suomenkielisille koulutuspalveluille myönnettiin 22 000 euroa koulujen kerhotoiminnan kehittämiseen. Ruotsinkielisille koulutuspalveluille myönnettiin 14 000 euroa.

Lukuvuodelle 2023–2024 (päättös 2023) suomenkielisille koulutuspalveluille myönnettiin 22 000 euroa koulujen kerhotoiminnan kehittämiseen. Hyväksytyt kokonaisnettomenot ovat yhteensä 31 429 euroa. Ruotsinkielisille koulutuspalveluille myönnettiin 14 000 euroa. Hyväksytyt kokonaisnettomenot ovat yhteensä 20 000 euroa. Avustusta voi käyttää joulukuuhun 2024 saakka. Valtionavustusprosentti on 70 %.

6.2 Kansallista tilastotietoa

Yhteensä noin **530 000** lapsen ja nuoren lasketaan osallistuneen noin **27 500** kerhotoiminnan mukaiseen kerhoon. Kerhotoiminnan kehittämiseen osallistuu **95 %** Suomen kunnista. Kaikki näiden valtionavustusten tuella järjestettävät kerhot ovat maksuttomia.

Valtion erityisavustusta koulujen kerhotoimintaan on koko maassa jaettu seuraavasti: (likimääräiset summat)

5,7 milj. 2008–2009
7,0 milj. 2009–2010
8,0 milj. 2010–2011
9,4 milj. 2011–2012
8,0 milj. 2012–2013
8,0 milj. 2013–2014
8,0 milj. 2014–2015
7,2 milj. 2015–2016
4,8 milj. 2016–2017
5,8 milj. 2017–2018
5,8 milj. 2018–2019
5,9 milj. 2019–2020
2,9 milj. 2020–2021
2,9 milj. 2021–2022
2,9 milj. 2022–2023
2,9 milj. 2023–2024
2,9 milj. 2024–2025

7 Tyytyväisyyskysely

2020 tehdyn koulujen kerhotoimintaa koskevan tyytyväisyyskyselyn kehittämissuhteita:

- kerhoista voisi tiedottaa enemmän
- toivottujen kerhojen kartoitus
- tiedottaminen Wilman kautta
- kerhojen lukumäärän lisääminen
- erilaisia kerhoja, luovia kerhoja
- kiinnostavampaa ja monipuolisempaa sisältöä
- aamukerhoja
- oppilaiden ideoiden huomioiminen paremmin
- sisävalitunnit
- kerhot koulupäivän jälkeen
- ilmaiset kerhot
- kerhoja myös vähän vanhemmille nuorille

- vanhemmat kerhojen ohjaajina
- viihtyisä ”odotustila” koululla bussin odottamista varten

Positiivisia kommentteja:

- voi seurustella ja saada uusia ystäviä
- merkityksellistä/hyvä harrastustoimintaa iltapäivällä
- voi olla osana ryhmää/kuulua ryhmään, rohkaistua ja kasvattaa itseluottamusta
- saa esittää omia mielipiteitä
- kerhossa on kivaa, siellä oppii uutta
- kerho on mukava ja hyvä paikka viettää aikaa koulupäivän jälkeen
- maksuton toiminta
- erilaisia kerhoja
- on kiva tehdä asioita ja viettää aikaa yhdessä
- saa kokeilla erilaisia kerhoja lukuvuoden aikana, tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia
- olla luova

8 Tuulevaisuuden haasteita

Erilaisia kerhomalleja

Erilaisia toimintamalleja ja yhteistyömuotoja, muun muassa erityislapsille suunnattuja kerhoja sekä kerhoja, joissa on monikulttuurista toimintaa.

Haasteena voi olla sopivien kerhojen suunnittelu ja sopivien kerho-ohjaajien löytäminen.

Yhteistyö

On tärkeää, että yhteistyötahot tuntevat koulun toimintaa ohjaavat säädökset ja tavoitteet sekä turvallisuus- ja vastuuasiat. Koulun rehtori vastaa toiminnasta.

Tavoitteena on lisätä koulun ja kodin välistä yhteistyötä ja viestintää. Yhteistyö koskee myös tilojen käyttöä. Erityislapsia koskevasta yhteistyöstä keskustellaan.

Taloudelliset resurssit

Yksi haaste on taloudellisten resurssien hankkiminen. Toiminnalle myönnetään yhä valtion erityisavustusta, mikä edellyttää korvamerkittyjä rahoja.

Erityistä tukea tarvitsevat lapset

Tavoitteena on suunnitella kerhoja lapsille, joilla on erityistarpeita ja joita uhkaa syrjäytyminen. Oppilashuolto otetaan mukaan työhön. Koulujen kerhotoimintaa kehitetään siten, että mukaan saadaan myös sellaiset lapset ja nuoret, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua säännöllisiin harrastuksiin esimerkiksi kotoa saatavan tuen puutteellisuuden vuoksi. Kutsukerhoja suunnitellaan, joissa lasten tarpeet ovat keskiössä.

Kerhojen sisältö

Tavoitteena on, että sisältö on monipuolista ja vaihtelevaa. Lasten toiveet otetaan huomioon. Lasten osallistumista vahvistetaan. Tavoitteena on myös avoin yhteistyö vanhempien kanssa toiminnan suunnittelussa sekä kerhotoiminnan arviointi. Palautetta voidaan kerätä kerhojen osallistujilta, vanhemmilta, ohjaajilta ja rehtoreilta.

Luokat 7–9

Yksi toiminnan haasteista on saada luokkien 7–9 oppilaita osallistumaan toimintaan. Kansallisella tasolla kerhotoimintaan osallistuvista oppilaista 70 % on luokilta 1–6 ja 30 % luokilta 7–9. Myös Porvoossa luokkien 7–9 oppilaiden saaminen mukaan kerhotoimintaan on osoittautunut haastavaksi. Tavoitteena on lisätä motivaatiota koulunkäyntiin, ehkäistä yksinäisyyttä, harjoittaa sosiaalisia taitoja ja järjestää räätälöityjä kerhoja niille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä. Mukaan yritetään saada nuoria, joilla ei ole vapaa-ajallaan mahdollisuutta osallistua ohjattuun vapaa-ajantoimintaan säännöllisesti.

Opetushallituksen asettamat kriteerit koulujen kerhoavustukselle huomioidaan.